Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 136. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 19, 1955. No. 136. VOL. LXII.

РИДЖВЕЙ — НА ДУМКУ ВИЛСОНА — НЕ ДОЦІНЮЄ ВАГИ РЕЗЕРВ

Квантико, Ва. — Після закінчення триденної конференції членів американського уряду з представниками збройних сил ЗДА і інших важливих для оборони ЗДА ділянок, секретар оборони Чарлз Е. Вилсон заявив на пресовій конференції, що він розуміє становище ген. Риджвея, висловлене в його прощальному листі, і погоджується з багатьма правильними і добрими думками дотеперішнього шефа штабу американської армії, але в загальному мусить ствердити, що ген. Риджвей не доцінює ваги резерв і тактичного значення малої атомової зброї в майбутній війні. Ген. Риджвей у своєму листі висловив багато критичних завваг про військову політику ЗДА, подаючи водночас аналізу совєтської мілітарної стратегії. Висновки його були досить песимістичні. Міркування ген. Риджвея були предметом обговорювання на вище згаданій конференції. Секретар оборони Вилсон заявив ще, що ген. Риджвей не взяв до уваги не тільки такої важливої справи, як резерви, але не доцінив теж значення наявності мільйонів ветеранів, які можуть бути дуже легко переорганізовані в активну резерву. Запитаний представниками преси в справі того, чи Совєти застосують атомову зброю на випадок війни, секретар оборони Вилсон не хотів дати конкретної відповіді, заявляючи, що говорити про це не треба в час, коли відбувається конференція чотирьох у Женеві. Він не хотів би сказати нічого такого, що могло б вплинути так чи інакше на переговори в Женеві. Не хотів заявитись Вилсон теж і в справі заяви ген. Мекевела Д. Тейлора, який висловив подібні думки, як Риджвей, зокрема погляд, що він не вірить, щоб можна було знищити військову могутність її армії Совєтського Союзу та його сателітів з допомогою зруйнування атомовою зброєю навіть широких просторів Совєтського Союзу.

Совєтські „фармери" прибули до ЗДА

Ню Йорк. — До З'єдинених Держав прибула французьким пасажирським літаком 12-членна совєтська „хліборобська" делегація, щоб ознайомитись з американським сільсько-хліборобським господарством. Насправді, між прибулими нема ні одного хлібороба, лише приїхали самі вищі службовці совєтської сільсько-господарської адміністрації, під головуванням Владіміра Мацкевича, першого заступника совєтського міністерства хліборобства. Хоч в хвилині приїзду літунища падав на нюйоркському летовищі зливний дощ, який миттю перемочив совєтських делегатів, і, хоч, після тієї короткої зливи знову настала страшна духота, совєтські делегати весь час всміхалися і очевидячки — не коментують американські кореспонденти — виконували доручення своїх зверхників, щоб усе в Америці приймати „радісно". Заступник секретаря хліборобства Ерл Буц передав делегації два величезні качани кукурудзи й статуетку свинки — символ американського сільського хліборобства, а голова організації американських пресових фотографів передав кожному членові совєтської делегації по одному малому фотоапаратові Кодака, вартости по 49 долярів кожний, дарунок тієї фабрики фотоапаратів, поручаючи совєтським „хліборобам", щоб вони поробили якнайбільше фотознимок із американських хліборобських стейтів та зате вплинули в Совєтах на облегшення чужинцям в СССР можливостей користуватись фотоапаратами. Совєтська делегація переведе час в стейтах Айова, Небраска, Савт Дакота, Мінесота, Каліфорнія і Ілліной. В Ню Йорку прибув більшевиків замешкали в готелі Барклі, де кожний з них дістав кімнату з охолодженням повітрям та телевізором—в таких ніхто з них в житті не мешкав. — Після короткого перебування в Ню Йорку, члени совєтської „хліборобської делегації" прибули до стейту Айова. Звідти, оглянувши цю найбільш розвинену з хліборобського погляду околицю, її господарства та сільсько-господарські установи, делегація почне свої поїздку по З'єдинених Державах. В Айова вітала делегацію юрба американців, здебільша фармерів. Промовляв по-російськи Владімір В. Мацкевич.

В Ріо де Жанейро почався Евхаристійний Конгрес

Ріо де Жанейро (Бразилія). — Тридцятьшостий Евхаристійний Конгрес почався закликом до боротьби з „атеїстичним тоталітаризмом", що його проголосив Франс Бернард Жуссе, президент Міжнародної Конференції Католицьких організацій на зібранні представників 31 організації. Промова Жуссе була звернена передусім проти боротьби з католицькою Церквою в Аргентині. Увечорі в неділю відбулася на Конгресовому Сквері в Ріо де Жанейро урочиста відправа, в якій взяло участь 12 кардиналів і сотки єпископів з усіх сторін світу. Для чотирьох кардиналів, ув'язнених комуністичними режимами: кардинала Міндсенті на Угорщині, кардинала Степінача в Югославії, кардинала Вишинського в Польщі і кардинала Тієна в Китаю — залишено вільні місця, щоб цим підкреслити їх примусову відсутність на Конгресі.

В АМЕРИЦІ

● Майор Джан Айзенгавер, син президента, який поїхав до Женеви разом із американською делегацією, як особистий помічник президента, оцим дістав вперше урядове признання за час адміністрації свого батька. Під час президентських виборів він був на Корейському фронті. Після вибору Д. Д. Айзенгавера президентом, през. Труман дав його синові дозвіл відвідати батька у ЗДА. Осіб, що поїхали, з президентом до Женеви, поділено на дві категорії: особистих помічників і особистий штаб президента. Між особистими помічниками є, одна пані, секретарка дружини президента.

● Конгресова комісія відмовила кредитів на будову новоствореної Летунської Академії в Колорадо Спрінгс, тому, що ніхто будинку не сподобався з членів Конгресу. Вони прийшли до висновку, що будинок завиграшний з ультрамодерністичною, себто з модернізованою, формою, радше на „супермаркет" (гали харчових продуктів), як на високу військову школу. Секретаріят летунства доручив інженерській фірмі основно змінити плян.

● Секретар летунства Гаролд Е. Талботт має клопіт: сенатська постійна інвестиґаційна комісія рішила провести слідство у зв'язку з підозрінням, що він має уділи в проміслово - інженерській фірмі, яка одержує від летунства замовлення. Г. Е. Талботт заявив, що він радий з приводу цього слідства, бо воно виявить, що він поводився завжди „правильно й етично".

● У залізничній катастрофі в Бриджпорті, стейту Коннектикат, де — як ми вже повідомили — зіткнулися два залізничні поїзди, тільки тому було так мало жертв (1 машиніст поїзду, а 40 осіб поранених), що в момент перед катастрофою машиніст-кондуктор опорожнив від пасажирів всі перші вагони й переніс їх до двох задніх, які протягом доброї години стояли за ним. Тому з насипу впали тільки порожні вагони.

НОВООБРАНА РАДА ДИРЕКТОРІВ УКК ВІДБУЛА ІНАВҐУРАЦІЙНІ НАРАДИ

ДІЛОВІСТЬ І КОМПРОМІСОВІСТЬ СХАРАКТЕРИЗУВАЛА ПЕРШІ НАРАДИ КЕРІВНОГО ОРГАНУ УКК

Ню Йорк. — Минулої суботи, 16-го липня, тут в приміщеннях готелю 5-ої Евеню відбулись перші наради Ради Директорів, себто Екзекутиви і Політичної Ради Українського Конгресового Комітету, обраного Шостим Конгресом Американських Українців на початку червня ц.р. Діловість та багато доброї волі і компромісовости характеризували інавґураційні наради цього керівного органу української політичної репрезентації в Америці. Збори відкрив огод. 11.30 перед полуднем голова УКК проф. Лев Добрянський, вітаючи прибулих та передаючи провід нарадами президентові УКК п. Дмитрові Галичинові. П. Д. Галичин з черги вітав наради від Екзекутиви УКК, яка від часу Конгресу відбула вже три засідання та полагодила низку актуальних справ і перевела ряд політичних акцій, включно з відповідним заступництвом на ювілейній сесії О'бєднаних Націй в Сан Франсиско. Свій ширший звіт про цю працю Екзекутиви попередив п. Галичин коротким закликом до гармонійної співпраці на базі національних, а не партійних чи групових інтересів, звертаючи увагу на надзвичайно трудну і складну ситуацію, в якій опинилася українська визвольна проблема в теперішніх „співіснувальних" тенденціях вже не тільки в Европі, але і в Америці. З черги відчитано поіменний список членів Ради, зокрема тих, що вперше були обрані впереше на цю каденцію УКК на останньому Конгресі. У висліді нарад, які тривали до год. 5-ої вечора, полагоджено такі справи:

1. Рішено перевірити протокол з останнього Конгресу, конфронтуючи написаний текст протоколу з текстом тасьми „тейп-рікордеру". Перевірку мають перевести члени Президії Конгресу та обрана комісія Ради Директорів у складі: А. Драган, д-р М. Стахів та проф. І. Вовчук.

2. Довша дискусія відбулася над звітом п. Д. Галичина про працю Екзекутиви, зокрема над переведенням нею розподілу деяких фондів на різні цілі. Звіт Екзекутиви прийнято до відома з рекомендацією, щоб у майбутньому Екзекутива переводила розподіл фондів за попередньою апробатою Ради.

3. Обрано такі ділові комісії і в такому складі:

Комісія публікацій та інформацій: Драган, Стахів, Зиблікевич, Харамбура, Лотоцька, Мудрий, Тичинський, Смаль-Стоцький, редактори „Українського Квартальника" і „Українського Бюлетеню", Вовчук, Степаненко, Комарницький, Паливода, Білинський і Гайвас.

Комісія для справ організаційних: Спринський, Галелюк, Лотоцька, Мудрий, Тибор, Омельченко, Миник, Логуш, Левчук, Матула.

Комісія для справ бюджетових: Галан, Пізнак, Лисогір, Дужанський, Батюк, Гординський і Комічак.

Комісія зв'язків з американськими установами: полк. Рибак, Волинець, Фліс, Полевчак, Стек і Ярема.

Комісія високошкільних справ: Грановський, Бурачинська, Пап та по одному представникові від: НТШ, УВАН, УВУ, УТІ і СУСТА.

Комісія культурно - освітня: Штефан, Романенчук, Ленцик, Калина, Чуласевський і Кисілевський.

Комісія для молоді: по одному представникові від Ліґи УМПА, Пласту, СУМА, ОДУМ і Ветеранів.

Комісія для іміграційних справ: Галан, п-ні Бенцаль, п-ні Демидчук, п-ні Лащенко, п-ні Кохно, Самійленко і Лозинський.

Голова і президент УКК, згідно з постановами статуту, входять у склад кожної комісії.

4. Після довших дебат обрано редакторів видань УКК: „Українського Квартальника" проф. М. Чубатого, а на редактора „Бюлетеню" п. В. Душника. Проф. Чубатого обрано на редактора „квартальника" кількістю 11 голосів, 9 голосів було проти нього а 5 голосів здержанних. Проф. Чубатий висловлював свій жаль з приводу такого висліду голосування. Душника обрано більшістю 15 голосів проти 2-ох і решти здержаних.

5. Справу організатора УКК передано для вирішення Екзекутиві.

6. Довші дебати відбулися над справою запрошення представників Церков до участи в працях УКК. Частина приявних (Чубатий, Білинський та ін.) вважали, що з уваги на складність відносин між нашими Церквами таких представників окремо не запрошувати, а інші (д-р Стахів та ін.) обстоювали, що ця постанова статуту повинна бути здійснена і представники всіх наших Церков повинні бути запрошені до УКК. Доручено Екзекутиві перевести в цій справі відповідну інтервенцію і знову представити справу Раді.

7. Справу спірної 19-ої резолюції Конгресу рішено відложити аж до перевірки і верифікації протоколу з Конгресу.

8. Справу праці УКК в теперішній каденції рішено обговорити після того, як відбудуть наради та винесуть відповідні рекомендації поодинокі ділові комісії. Всі комісії повинні відбути свої наради з початком вересня. Так само до наступного засідання відложено справу вибору шостого віце-президента УКК.

9. Чергове засідання Ради повинно відбутися в половині жовтня.

На цьому президент УКК п. Д. Галичин закінчив перші наради Ради Директорів УКК.

Перон заповідає кінець диктатури

Буенос Айрес. — Наприкінці минулого тижня президент Перон виголосив промову, звернену до своїх прихильників у Конгресі. Перон заявив, що революція, започаткована і ведена ним, завершилася і що пора вже вернутися до стану тих свобід, які існували перед революцією. За його словами, революція сповнила свої завдання і тепер немає ніякої потреби вдержувати створений нею стан диктатури і обмежувати конституційні свободи народу. Виконання вигідних революцією завдань вимагало різних обмежень громадянської свободи, але це було конечним для „добра народу і держави". Президент Перон заявив далі, що революція ... циими днями вже закінчилася і що він не хоче бути далі диктатором, а тільки буде виконувати свої обов'язки — вже, як „конституційний президент". Промову Перона вважають політичні обсерватори найбільш важливою з усіх його промов на протязі останнього десятиліття, але прихильного відгуку серед рядів аргентинської опозиції вона не здобула. Роздратований становищем опозиції, Перон виступив в недільному числі свого півофіційного органу „Демократія" з гострою статтею, в якій виявив своє невдоволення з того, що опозиція на дала досі ще відповіді на його оферту в справі внутрішнього замирення в країні. У своїй статті Перон далі впевняє про свої „щирі заміри" і про те, що для дальшого існування диктатури немає ніякої потреби, але водночас погрожує, щоб провідники опозиції не розуміли його оферти в справі замирення, як вияву слабости.

У ЖЕНЕВІ РОЗПОЧАЛАСЬ ІСТОРИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

У ПОНЕДІЛОК 18 ЛИПНЯ — ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ ЧОТИРЬОХ ГОЛІВ УРЯДІВ І ЇХ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ. — У НЕДІЛЮ ВІДБУЛИСЬ НАРАДИ ЗАХІДНЬОЇ „ВЕЛИКОЇ ТРІЙКИ"

Женева. — В понеділок передполуднем мала розпочатись історична Женевська конференція „на вершинах", прозвана так тому, що в ній беруть участь прем'єри чотирьох великодержав та їхні міністри закордонних справ, при чому один із тих голів урядів — президент Айзенгавер — є, згідно з американським державним устроєм, також головою держави. Перше засідання мало відбутись під головуванням президента Айзенгавера, який мав виголосити першу програмову промову. Після нього французький прем'єр Фор мав з'ясувати справу об'єднання Німеччини і її зв'язок з проблемою безпеки, що її французький прем'єр вважає нерозлучно зв'язаною з питанням редукції військових бюджетів. Прем'єр Англії Іден — передбачувалось у раніш наміченому пляні — мав промовляти третій, поширюючи свій колишній плян об'єднання Німеччини на ствердження, що СССР може дістати від Заходу гарантії безпеки, які виключили б можливість небезпеки для Совєтів збоку будучої об'єднаної Німеччини. Булганін мав відповідати на ті промови представників зорганізованого Заходу. Друге засідання мало відбутися в понеділок вечером і воно мало мати вже більш зорганізований та зділовізований характер, згідно з денним порядком, що його мали виготовити міністри закордонних справ.

Тим часом в останню неділю до президента Айзенгавера зголосився спершу англійський прем'єр Іден, а трохи потім французький прем'єр Фор. Вони відбули першу нараду, узгіднивши — як вияснює преса — однозгідне становище, що неможливо дебатувати про будь-який колективний пакт безпеки для Европи без попереднього порозуміння щодо об'єднання Німеччини. Зате ніби-то нема повної одностайности думок між керівниками Заходу, чи треба лучити з німецькою проблемою також проблему роззброєння та яку треба вести тактику, яка довела б до найважливішої цілі — усталення бодай платформи для об'єднання Німеччини. Згідно з загальним переконанням, має бути ще більшу ролю, як офіційні засідання, гратимуть під час Женевської конференції що-вечірні бенкети у що раз іншого господаря, де приявні прем'єри й міністри закордонних справ матимуть нагоду стрічатися неофіційно і продовжувати наради в приватних розмовах. Серію таких вечірніх зустрічей започаткувала французька делегація, яка в суботу 16 липня запросила була всіх членів совєтської делегації, отже Булганіна, Хрущова, марш. Жукова, Молотова й Громика. Фор говорив — як повідомляє преса — дуже ввічливо, але й одверто, вказавши, що це Совєти своєю поведінкою напередодні війни і зараз після неї викликали збросння Заходу та започаткували „холодну війну". Фор перестеріг теж більшевиків перед „помилкою", яку вони зробили б, стараючись розколоти Захід. На неділю вечером президент Айзенгавер заповів велике прийняття, на яке запрошено членів усіх совєтських делегатів. Це була — зазначує преса — перша нагода, де президент Айзенгавер і совєтський маршал Жуков, знайомі з часів останньої війни, могли стрінутися і розмовляти.

У совєтській делегації, яка прибула в суботу, Хрущов не висував себе вперед, як робив у Белграді, а дозволяв Булганінові грати ролю „дійсного" прем'єра. Булганін разом із Жуковим перейшли були перед фронтом почесної сотні швайцарської піхоти й Булганін виголосив до мікрофону, зараз після приїзду совєтської делегації, коротку промову в тому самому дусі, в якому промовляв перед своїм виїздом з Москви на тамошній пресовій конференції.

За конференційним столом мало засісти по 5 осіб від кожної делегації, а 5 дальших сидітимуть позаду них. До тієї першої американської п'ятки належали б з американського боку — президент Айзенгавер, державний секретар Доллес, його заступник для европейських справ Л. Мерчант, дорадник державного департаменту Дагласс МекАртур, мол. і американський амбасадор в Москві Болен.

Президент швайцарської республіки Макс Петіп'єр із своєю дружиною вітає на летовищі президента З'єдинених Держав Америки Двайта Айзенгавера і його дружину, що прибули до Женеви.

ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА В ЗДА І ЙОГО ЗАЯВА В ЖЕНЕВІ

Женева. — Президент Айзенгавер прибув пізнім вечером в останню суботу літаком до Женеви в товаристві своєї дружини і гуртка найближчих помічників. На летовищі стрінули його президент Швайцарії Петіп'єр, голова кантону й посадник міста Женеви, американський амбасадор й інші дипломати, а сотня 65-го швайцарського піхотного полку творила почесну гвардію. Після того, як дружина президента Швайцарії передала дружині президента ЗДА китицю червоних троянд, після офіційного привітання та перегляду почесної гвардії, през. Айзенгавер склав коротку заяву. 11 років тому, мовляв, він прибув до Европи на чолі збройних сил з єдиною ціллю — знищити нацизм. Тодішня подорож була зумовлена виключно лиш вимогами війни. Цим разом, казав президент — я приходжу озброєний чимось багато могутнішим: доброю волею Америки, великими сподіваннями Америки, аспіраціями Америки в користь миру. Це причина, чому я приїхав до цієї Вашої чудової країни, щоб стрінутися з моїми колегами з інших країн і щоб побачити, чи можна знайти якусь дорогу, яка вела б світ до спокійнішого, кращого і повнішого життя". На годину перед своїм відлетом до Европи, в п'ятницю вечором, президент виголосив був до американського народу велику промову через радіо і телевізійну сітку. Він звернув увагу, що до цього часу президенти ЗДА виїздили з цієї країни звичайно в характері найвищих командантів збройних сил під час війни, або для закінчення війни мировими постановами. Цим разом, він, през. Айзенгавер, виїздить — казав він — щоб оминути наступну війну. Ціллю Женевської конференції є передусім змінити того духа, що характеризував міжурядові взаємини від останньої війни. В перечисленні прикладів на нездорові міжнародні відносини, през. Айзенгавер назвав м. ін. „проблему поярмлених народів, коли гордих народів, яким не дозволено на їх власну форму влади, керовану особами, що їх вони самі вибрали б". — Президент заповів, що 24 липня повинен бути назад в Америці.

Аденауер перестерігає перед пактом безпеки без з'єднання Німеччини

Бонн. — Західньо - німецький канцлер Аденауер склав в суботу 16 липня коротку заяву в західньо-німецькому парляменті, що Західня Німеччина ніколи не погодиться на будь-яку таку концепцію Східньо-західнього пакту безпеки, який не був би опертий в першій мірі об з'єднання німецьких земель. Канцлер Аденауер прибув до Швайцарії і замешкав в містечку Мюррен, 90 миль від Женеви. Він виявив там тісну віллу на цьогорічні свої ферії ще раніше, поки „велика чвірка" рішила відбути свою конференцію у Женеві. У зв'язку з Женевською конференцією — поведено безпосередню телефонічну сполуку поміж західньо-німецькою делегацією в Женеві та помешканням Аденауера в Мюррен. Часописи не виключають, що в ході Женевської конференції покажеться неістотно обійтись безпосередньої зустрічі і наради з Аденауером.

Булганін говорить оптимістично про Женеву

Москва. — Совєтський прем'єр Булганін, стоячи за столом, за яким сиділи члени совєтського уряду та перший секретар комуністичної партії Хрущов, склав заяву, що, чотири голови урядів великодержав „можуть і мусять" розв'язати мирно великі міжнародні проблеми. „Коли всі члени конференції виявлять на ній добру волю і щирість у пошукуванні порозуміння, то ми безсумнівно зможемо знайти спільну підставу і намітимо спрямувати ліших шляхи, щоб добути успішну згоду у дуже важливих питаннях, від яких залежить мир і добробут народів". Свою заяву Булганін відчитав перед 65 совєтськими і закордонними кореспондентами, які проте не дістали права ставити будь-які запити.

Кардинала Міндсенті звільнили з в'язниці

Будапешт. — В офіційному мадярському повідомленні кажеться, що уряд „дозволив" кардиналові Иосифові Міндсенті „перервати час відбування в'язничної кари" з уваги на його старший вік і поганий стан здоров'я. Кардинал Міндсенті був засуджений в будапешті шість років тому на досмертну в'язницю за „державну зраду і шпигунство". Сталізація офіційного комунікату вказує, що кардиналові не привернуть повної свободи, лише конфінують його в якійсь місцевості, так, як це в Югославії зроблено з кардиналом Степіначем. Закордонні коментарі пояснюють випущення примаса Католицької Церкви на Мадярщині Женевською конференцією: це сталося, пишуть часописи, на виразний наказ з Москви, щоб Молотов зраду і міг показати ще один „доказ доброї волі".

В СВІТІ

● Д-р Альберт Швайцер, славетний філософ-філянтроп, лавреат мирової нагороди Нобля, який має тепер 80 років, тратить зовсім зір. Він не хотів піддатися операції, але бувши погодився, щоб лікував його японський лікар, що перебуває в африканській Кенії. Швайцер, сам лікар, вже 2 роки через погіршення зір перестав оперувати своїх пацієнтів у шпиталі для прокажених в Центральній Африці. Він рішив вертатися до Европи.

● Семен Тимошенко, совєтський маршал, дістав на спеціяльній церемонії з рук „президента" Ворошилова, теж совєтського маршала, орден Леніна. Тимошенко „ушанувлює" собою Білорусь, де є командувачем совєтських військ.

● У Варшаві військовий суд засудив на смерть двох братів — Роберта і Вѐслава Ідзіковських — за „шпигунство", а чотирьох інших на довготермінову в'язницю.

● У Рурщині, біля міста Ессен, вирятувано 8 вуглекопів, що внаслідок підземного вибуху в шибі були засипані на глибині 475 стп. Вони перебули в підземному коридорі 67 годин.

● У цілій Західній Німеччині в понеділок опівдні, коли зустрінуться в Женеві „чотири великі", на дві хвилини припиняться весь рух. Таку демонстрацію підготовляє організація „Неподільна Німеччина". Міська Рада Західнього Берліну прийняла резолюцію з закликом до „чотирьох великих", щоб вони не думали, що мир і безпеку можна базувати на поділі Німеччини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

НАШІ СПОДІВАННЯ

Цього понеділка, 18-го липня, почалася в Женеві у Швайцарії довго плянована і багато коментована „конференція на вершинах". При конференційному столі засіли голови урядів рішальних у міжнародній політиці чотирьох великодержав: президент З'єдинених Держав Америки Двайт Д. Айзенгавер, прем'єр Великої Британії сер Ентоні Іден, прем'єр Франції Едгар Фор та прем'єр Совєтського Союзу маршал Міхаїл Булґанін, разом із своїми міністрами закордонних справ та більшою чи меншою кількістю дорадників і фахівців у поодиноких справах. Конференцію цю називають „зустріччю чотирьох великих", хоч на ділі це є зустріч трьох західніх великих з одним східнім нікчемним.

Ціллю цієї конференції є — як це багато разів формально підкреслювано — мир. Америка зі свого боку з'ясувала ту ціль дещо точніше, кажучи, що завданням тієї конференції є радше бажання „знайти новий підхід до можливостей східньо-західнього відпруження". Всі ці можливості широко обговорювано не тільки в пресових коментарях, але й в публічних виступах відповідальних державних мужів. Президент Айзенгавер відбув у цій справі окремі наради з конґресовими лідерами обидвох партій і опісля з'ясував свої завдання та свою місію на тій конференції в промові до народу безпосередньо перед своїм виїздом до Женеви минулої п'ятниці. Крім того, міністри закордонних справ трьох західніх великодержав відбули спільні наради в Парижі та устійнили спільну „стратегію" для конференції в Женеві.

Чого ж сподівається світ від тієї „зустрічі на вершинах"? Нічого конкретного і нічого надзвичайного. Очікують тільки „можливостей". Західні політики виходять із заложення, що поки відбуваються розмови, доти існує можливість договорення. Не останню ролю грає тут і справа „чистого сумління". В теперішній атомовій добі, в обставинах постійної загрози нової війни, кожна країна, зокрема велика, з відповідальною ролею в міжнародній політиці, хоче мати „чисту совість", що зроблено все можливе, щоб зменшити існуючу воєнну загрозу.

Це — надії і цілі Заходу. Надії й цілі кремлівських володарів цілком інші. Їх ціль — виграти потрібний їм для кращої підготови до аґресії час, а їхня надія — обдурити Захід та приспати світову публічну опінію.

Без надії, але з острахом та побоюваннями слідкують за тією конференцією трьох великих з одним нікчемним поневолені народи. Вони бо знають, що всі розмови і торги з комуно-московськими гнобителями не тільки не принесуть їм волі і не полегшать їхньої долі, а тільки можуть ту волю ще більше занапастити і долю ще більше погіршити. Ці побоювання не розвіяла і окрема резолюція Конґресу З'єдинених Держав, яка тільки лагідно та аж занадто „дипломатично" висловлює американське співчуття до неозначених ближче „гноблених народів" у їхній боротьбі проти неназваних ближче „чужих деспотизмів".

Та все ж таки у зв'язку з конференцією в Женеві існують деякі надії і для народів, поневолених і гноблених тим четвертим, нікчемним. Ці надії і сподівання — це, в першу черґу, свідомість, що з Кремлем не можна договоритись інакше, як коштом занапащення власної волі і незалежности, себто тільки коштом тієї „найвищої ціни". Ці надії випливають також із сподівання, що ця зустріч великих з нікчемним дасть тим великим ще один зайвий доказ того, що давно знають жертви того нікчемного: мрію всього волелюбного людства про мир можна здійснити тільки на руїнах совєтської диктатури та московської тюрми народів. Якщо західньому світові потрібно ще одного такого доказу і якщо західні представники не дадуть засліпити себе миролюбними словами облудної пропаґанди східнього нікчемного, то напевно поплатиться весь труд, кошти і те приниження, на які вони рішились, погоджуючись на таку зустріч з московським диктатором-аґресором.

Конференція в Женеві триватиме щонайменше тиждень. Після неї напевно появляться — хай і обережні своєю фразеологією — комунікати про взаємну виміну думок, і не виключене, що заплянуться дальші конференції міністрів закордонних справ для докладного обговорення поодиноких проблем. Буде також багато коментарів, і, як звичайно, обидві сторони будуть говорити про свої успіхи. Але для тих, що хочуть і вміють дивитись на теперішню ситуацію в світі без будь-яких окулярів, значення тієї конференції, без уваги на її формальний результат, вже тепер можна схарактеризувати: вона може тільки відтягнути або приспішити, але в жадному разі не може перерішити неминучої кінцевої розправи між західнім світом волі та східнім світом рабства і аґресії.

ПЕРЕМОЖЕЦЬ, ЯК ОБОРОНЕЦЬ ПЕРЕМОЖЕНОГО

У Женеві за спільним столом засідають найвищі достойники чотирьох великодержав. Здається, мало було за останніх 10 років міжнародних з'їздів і нарад, перед якими стільки, як в даному випадку, виписано пророцтв і прогноз. Сталося це всупереч первісній заповіді, що конференція „на вершинах" не матиме взагалі денного порядку, а буде просто „інформаційною виміною думок". В міру того, як вона наближалась, щораз виразніше кристалізувався той „денний порядок", і навіть докладно писано, хто про що говоритиме — і що саме. Звичайно, це стосується тільки західнього світу, репрезентованого прем'єрами і міністрами закордонних справ двох европейських великодержав та президентом і державним секретарем З'єдинених Держав, — бо совєтська дипломатія, як усе в Совєтах, пішла по лінії зовсім протилежній до проповідуваного під час Жовтневої революції гасла скасування таємної дипломатії. При всьому своєму пропаґандивному характері вона завжди тримається методи заскакування світу несподіваними „трюками". Але західні репрезентанти в Женеві не робитимуть ніяких „трюків". Їхні ролі — якщо вірити найбільш поінформованим американським журналістам — заздалегідь поділені і їхні функції наперед визначені: Іден мав би говорити про світову торгівлю, як чинник „зменшення міжнародного напруження', Фор — про практичні можливості якнайшвидшого роззброєння, а Д. Д. Айзенгавер — про німецьку проблему. І саме цей останній пункт найцікавіший і напевне перейде в історію „як показова лекція, що таке історичні парадокси і що таке державно-політичний реалізм.

Бо це безумовно не абиякий парадокс, що головним речником зреалізування найбільшої мрії 70-ти мільйонів німців — об'єднання їх поділеної країни — став якраз той державний діяч, який десять років тому знищив Німеччину, а розторощивши її могутню машину [illegible] шлях до зреалізування ялтинсько-потсдамських постанов, між якими був отой поділ на нещасні чотири зони, які скорчились до двох зон, переділених залізною завісою. Ім'я Айзенгавера стало символом перемоги Америки над гітлерівською Німеччиною. Коли здійсняться заповіді деяких американських вішунів, то він має стати після Женевської конференції символом оборонця німецьких національних аспірацій, які нині вміщаються в західньо-політичній концепції.

Можна б сказати, що в одному і другому випадку Айзенгавер був виконавцем справедливости у відношенні до німців: опинившись під проводом диктаторського маняка, який повірив у вищість німців і їх місію панувати над усіми іншими народами, німецькі маси, що пішли були наосліп за тим маняком, посіяли бурю і зібрали жниво громів. Уже стародавні історики говорили про каральну руку Немезіс. Її раменем був тут Айзенгавер, що блискуче виконав діло начального вождя переможних збройних сил. Але, на превеликий жаль, тодішні політичні стратеги, люди не військові, а цивільні, ті, що керували закордонною політикою держави, наслідували військовиків і пішли також по лінії нищення. Позитивною програмою у відношенні до Німеччини було визначення і реалізування виключно неґативної програми: поділ Німеччини на чотири кусні, розмонтування недоруйнованих німецьких фабрик, не тільки знищення складів зброї, але й заборона виробляти олов'яних вояків і дерев'яні рушниці, як іграшки для дітей, перероблення німецького духа, щоб із вояків стали ягнята. Експеримент не вдався, бо не взято було під увагу ані геополітичної структури Европи, ані самої німецької вдачі. „Передбачлива мудрість" американських політиків дійшла тоді до того, що вони казали військові очистити зайняту ним частину Саксонії й Віртембергії й „додати" ті країни Совєтам (включно з фабрикою оптичних приладів Цайсса в Єні, що вже 10 років вивіновує совєтську артилерію, летунство й морську фльоту в найпрецизніші прилади, — і з покладами урану ,потрібними для виробу совєтських атомових бомб!), а мало бракувало, щоб здійснювано також „плян Морґентава" про „Картоффельнлянд", що ним мала стати вся Німеччина, плян, зладжений к о м у н істичним шпигуном Вайтом, заступником названого секретаря скарбу. Неґативізм у відношенні до Німеччини не вдався ,бо був заснований на вірі в тривкість союзу з Совєтами, як із льояльним партнером, — і не вдався тому, що не рахувався з тугістю, пружністю і життєздатністю німців.

Головнокомандуючий генерал з-перед 10-ти років є тепер керівним державним діячем. Американська політика зробила перевірку цінностей. Вона ще далеко не досконала, бо все ще, напр., ставить на „Росію", як на той апокаліптичний твір, що заповнював собою, заповнює і — в уяві більшости американців — має заповнювати весь Схід Европи. Офіційна американська політика все ще стоїть на основному принципі Ялти, що Сталін чи якийсь інший Булґанін, Хрущов чи Жуков уповноважені промовляти від 160 мільйонів людей, і все ще не дійшла до тієї мудрости, що тривкий мир і безпека для Европи й усього світу настануть тільки тоді, коли розпадеться ця тюрма народів. Все ж політичний реалізм переміг у пункті Німеччини і в правдивій оцінці совєтської політики. З совєтською політикою хочеться робити компроміси, бо десятки мільйонів людей у світі, в Америці й Европі, не хочуть нової війни. Вже цього тижня виявиться, як далеко доходить те бажання компромісів. Однак, без уваги на вислід пошуканок спільного знаменника для окремих проблем, записаний буде в історії факт, що речником позитивної — цим разом — розв'язки німецької проблеми, об'єднання німецьких земель, дозволення німцям перевести вільні парляментарні вибори, покликати спільний авторитетний уряд і підписати з ним мировий договір — був саме Д. Д Айзенгавер.

ДІКСОН-ЄЙТС КОНТРАКТ

Президент Айзенгавер 11-го липня 1955 р. уневажнив т. зв. „Діксон-Єйтс Контракт". Це був контракт, укладений більше ніж рік тому федеральним урядом двома з підприємствами — „Мідл Савт Ютілітіс" і „Содерн Компані" — для побудови нової електрівні силою 600,000 кіловатів у місті Вест Мемфіс, у стейті Арканзо, коштом 107 мільйонів долярів. Головою першої корпорації є Едгар Г. Діксон, головою другої Юджін А. Єйтс, а тому, що обидві спілки мали виконати проєкт разом, то цей контракт дістав назву „Діксон-Єйтс". Іменем федерального уряду переговори в справі контракту вела Комісія Атомової Енерґії на тій підставі, що в місцевості Падюка, у стейті Кентокі, вона має завод, якому постачає електричну енерґію урядова установа, відома під назвою Теннессі Валі Оторіті („Влада Долини Теннессі"), що адміниструє розподілом води, призбираної в озері, створеному через побудову греблі коло Мемфіс ще за президента Френкліна Рузвелта з спеціяльно ухвалених на цю ціль федеральних фондів.

Як тепер виявляється, запотребування на водно-електричну енерґію з ріки Теннессі зростає до такої міри, що треба вже будувати нові електрівні, зокрема для міста Вест Мемфіс, і саме тому народився плян побудови електрівні підприємствами Діксон-Єйтс. Коли федеральна Комісія Атомової Енерґії, за згодою президента Айзенгавера, уклала контракт, без попереднього зголошування оферт з плянами й кошторисами, деякі демократичні конґресмени заявили протест проти введення контракту в життя, мовляв, увесь проєкт потайки придуманий адміністрацією Айзенгавера, щоб послабити цілий проєкт Долини Теннессі, побудований федеральними фондами. Як арґумент для підтримання свого закиду, демократи піднесли саме той факт, що Діксон-Єйтс хочуть використовувати воду з озера, не розбудувавши його на ширшу скалю. Це, на їх думку, уб'є самий проєкт Долини Теннессі, і тоді водно-електричну енерґію будуть витворювати приватні підприємства, які, очевидно, дбатимуть про свої власні інтереси в некорисгь споживачів електричної енерґії, ними витворюваної.

Саме перед виборами восени 1954 р. демократи обвинувачували републиканську адміністрацію Айзенгавера в тому, що вона хоче, при допомозі банкирів з Волл-Стріту, знівечити Владу Долини Теннессі і ввести в життя засади, що приватні підприємства, а не уряд повинні будувати електрівні для населення. Закид піднесений демократами, підхопили конґресові комісії, внаслідок чого уряд відклав підписання складеного вже контракту аж до післявиборчого часу.

Коли в січні 1955 р. демократи здобули в Конґресі провід, вони негайно почали слідство, що мало на меті вияснити, як дійшло до заключення контракту Діксона-Єйтса без публічного зголошування оферт. Слідство не виявило нічого незаконного у самому контракті, одначе увагу зосереджено на його підготову.

Сенатська підкомісія під головством демократа Естеса Кіфовера ствердила, що бюджетова комісія найняла нюйоркського банкира Адольфа Г. Вензела для вияснення, чи приватні підприємства можуть будувати електрівні для використування водно - електричної енерґії з проєкту над рікою Теннессі. Вензел, як дорадник адміністрації, заявив, що це можливе, одначе ствердив, що самі управи міст можуть будувати свої електрівні для власних потреб. Значить, Вензел потвердив погляд провідних републиканців, що приватні підприємства можуть конкурувати з федеральними установами.

В дальших розшуках комісія Кіфовера ствердила, що Вензел у тому часі був віцепрезидентом інвестиційного банку „Ферст Бостон Корпорейшен" в Ню Йорку, до якого підприємства Діксон-Єйтс звернулися за позичкою на побудову нової електрівні, що на неї дістали контракт від Комісії Атомової Енерґії.

Протимонопольна підкомісія Сенату, на чолі якої стоїть сен. Кіфовер, вирішила, що Вензел грав подвійну ролю ,а саме: як дорадник федерального уряду і як фінансист, що має дістати гроші підприємству Діксон-Єйтс для побудови електрівні. Коли це стало загальновідомо, управа міста Мемфісу зголосила від себе плян побудови електрівні для потреб населення, і тоді президент Айзенгавер уневажнив контракт з підприємством Діксон-Єйтс.

Деякі щоденники, обговорюючи цю справу, заявили, що це, мовляв, „кінець справи Діксон-Єйтс" .Одначе, ще не засохла фарба на газетнім папері, як появилася вістка, що спілка Діксон-Єйтс має право жадати відшкодування від федерального уряду за зламання контракту. Щойно тепер почалася нова фаза „Діксон - Єйтс Контракту". Підкомісія Кіфовера прийшла до висновку, що спілка Діксон-Єйтс не має до цього права, бо контракт не був правно підписаний. Водночас піднесено питання, чи Білий Дім не втручався в цю справу, і тому Антимонопольна підкомісія покликала членів Комісії Цінних Паперів і Виміни на свідчення. Деякі члени цієї комісії відмовляють Антимонопольній підкомісії права вести далі слідство, закидаючи, що це — підготова до виборів 1956 року. Крім того, у вашингтонських колах почали обговорювати найрізнородніші правничі питання, і „Контракт Діксона-Єйтса" стає тепер одною з чергових справ внутрішньої американської політики.

(С)

НОВИЙ ПЛЯН ВИКОРИСТАННЯ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ

„Доба атомової енерґії в її індустріяльному та економічному аспекті так само мало нагадуватиме добу пари, як модерний джетовий літак нагадує дитячий „змій - літавець".

Так висловився президент Айзенгавер у своїй промові 12-го червня в Пенсилвенському університеті. Президент говорив про нову програму розвитку використання атомової енерґії для мирних цілей, яку він має внести до Конґресу. Для переведення цієї програми при Об'єднаних Націях має бути створена спеціяльна аґенція — плян, запропонований президентом на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй у грудні 1953 року.

Цей новий плян побудовано на контрибуції З'єдинених Держав та на співпраці їх з іншими вільними націями або групами націй. Короткий і простий, плян вступає в силу з моменту затвердження його Конґресом, і наслідки його можуть виявитись вже за кілька місяців після запровадження його в життя.

„Наша мета, — сказав президент у своїй промові, — виявити творчі сили, приковані в націях вільного світу, і притягнути їх до корисної праці на користь людства. Обидві мої пропозиції — це шлях до світового проґресу в галузі використання атомової енерґії для мирних цілей.

Перша з двох пропозицій президента передбачає збудування атомових реакторів та двигунів — центр кожного виробництва атомової енерґії — в інших країнах. Крім того, програма передбачає два види допомоги в цій справі: 1. З'єдинені Держави беруть на себе половину коштів спорудження реакторів, збудованих за запропонованою програмою для використання за кордоном; 2. З'єдинені Держави постачатимуть пальне, звичайно ураніюм 235, потрібне для роботи реактора, — досить коштовний продукт.

Друга пропозиція стосується навчання інженерів і техніків з інших країн, щоб вони могли спорудити та провадити станції атомової енерґії. Електрівні, які працюватимуть на атомовій енерґії, потребуватимуть, як кажуть експерти, багато висококваліфікованих спеціялістів.

Слід відзначити, що перша пропозиція пляну президента має на увазі реактори, виключно для дослідних цілей, що в зв'язку з широкими науковими студіями є тепер найважливіше, якщо використання атомової енерґії для мирних цілей справді можливе в найближчому майбутньому. Сучасний атомовий проґрес відкриває так багато нових можливостей, що, використавши й залучивши до праці інтернаціональну наукову думку, можна сподіватись переведення теорії в корисну практику.

Є декілька типів дослідних реакторів, і серед них такі, що їх можна спорудити за досить короткий час. Дослідний реактор ,який З'єдинені Держави виставлять у Женеві, в Швайцарії, на атомовій конференції ОН в серпні ц. р., був сконструйований і випробуваний протягом кількох місяців.

Якщо плян президента Конґрес затвердить, будуть заключені договори з заінтересованими націями, і незабаром за кордоном почнуть працювати атомові реактори. Ще раз Америка виявляє ініціятиву в справі інтернаціональної співпраці, що, безперечно, матиме велике значення в боротьбі людства з голодом, злиднями та хворобами.

„Американський народ, — сказав президент, — відкидає думку, що найбільший науковий осяг нашого часу може бути використаний тільки як зброя". Пропозиція Америки поділитись цим осягом з іншими націями якнайліпше ілюструє глибоке бажання Америки розпочати нову добу світової гармонії, коли людина зможе запрягти атомову енерґію для корисної продуктивної праці на добро людства.

(Загальна Рада)

П. Ром

НОВИЙ НАСТУП МОСКВИ НА УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ

Нові правила приймання і програми навчання високих шкіл, ухвалені міністерством освіти СССР, ставлять в упривілейоване становище російські високі школи, а тим самим і російську молодь, порівнюючи з високими школами національних республік Совєтського Союзу. В російських високих школах приділяється тепер більше уваги вивченню західньо - европейських мов, тоді як у високих школах національних республік головну увагу звертається на вивчення російської мови і літератури. Така шкільна політика Москви є ще одним свідченням русифікаційного курсу національної політики супроти поневолених народів.

Поруч з посиленням русифікації, Москва все більше обмежує вільний вибір професій для молоді національних республік і, зокрема, для української молоді. Тоді, коли перед російською молоддю широко відкриваються двері для вибору найвищих професій ,які мають вирішальне значення в державно - політичному і культурному житті російської імперії, перед українською молоддю є тільки одна дорога — в Донбас на шахти, на цілинні землі, в МТС і колгоспи — на працю звичайними робітниками.

Долю рабів - чорноробів Москва прирікає і для тієї частини української молоді, яка закінчує середні і високі школи. Московська „Учительская Газета" з 11 травня 1955 року вмістила статтю п. з. „Конкретно допомагати школам", у якій гостро критикує український журнал „Радянська Школа" за вміщену в ньому статтю директора ялтинської школи З. Г. Любченка, у якій він ділиться своїм досвідом праці. Що ж не подобається московській „Учительскій Газеті" у статті Любченка? Виявляється, що злочинном його є те, що він радив своїм вихованцям вибирати найвищі професії, потрібні для України. „Учительска Газета" пише, що Любченко „невдало орієнтує учнів у питаннях вибору професії", і пояснює: „В той час, як все більша й більша кількість випускників середніх шкіл іде безпосередньо на підприємства, в колгоспи, МТС, т. Любченко готує своїх вихованців лише до професії лікарів, архітекторів, він нічого не говорить про підготову з випускників слюсарів, робітників тваринництва і механізаторів сільського господарства".

Як бачимо з наведених слів, сталінські спадкоємці ведуть на Україні таку ж шкільну політику, яку запроваджував на Україні Гітлер. Москва все більше закриває доступ до високих шкіл для української молоді і обмежує вибір професій примусовими мобілізаціями на безпросвітню рабську працю у колгоспах.

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

13

Одяги верховинців були дуже барвні, де переважав червоний колір. Штани й кіптар (блюза) були звичайно з червоної вовни. Сардаки гарно цяцьковані. Крисоні (капелюхи) теж барвні, прикрашені чічками. Але в будній день одягалися вони простіше. В гарну погоду працювали звичайно в самих білих сорочках і ґацях. Але рідко коли розлучалися з своїми широчезними чересами, що оперізували їх, як панцер, а вже ніколи не скидали з себе кіптаря або сардака, щоб не перестудитися. В горах протяги на порядку дня — повіє холодний вітер і чоловіка може на смерть застудити.

Це все впадало нам в очі, коли ми мандрували, але гаразд приглянутися ніколи було, бо Ситник просто не давав нам передихнути й намилуватися природою й людьми. Він усе це бачив і йому не в голові було милуватися красою, яка розгорталася перед нашими очима. Він хотів оббігти всі варті уваги місцевості в якнайкоротшому часі. Тому провадив нас форсованим вояцьким маршем і все навпростець — тільки коли-не-коли дорогою, а то все гірськими стежками, згори вділ, здолу нагору. Найкращий для нас був саме цей останній шлях — іти легко, м'яко, дихати вільно гарним пахучим повітрям.

Дуже таки вимучив нас Ситник цим форсованим маршем. І так ми мандрували по Гуцулії цілий місяць — з Ворохти до Жаб'я, а з Жаб'я до Косова й назад до Коломиї. Побували ми в різних місцевостях на шляху від Ворохти до Жаб'я, а звідти через Кути й Косів до Коломиї. Відвідали Брустури, Голови, Дземброню, Довгопоає, Красоїлю, Криворівню, Річку, Устеріки, Яворів, Ясенів Горішній. Хто знає Гуцульщину, той з цього переліку побачить, яку велику прогулянку ми зробили. Бачили Чорногору з її хребтами й плаями, Шпиці, Білий і Чорний Черемош, Капливець, Шибене озеро... Бродили численними потоками, переходили дрімучими лісами, дерлися гірськими стежками, манджали полонинами й царинками, раз-у-раз перелазячи через воронин.

3. Невигоди тодішньої туристики

Розуміється, що в дорозі мусіли десь спинятися, щоб перепочити, підживитися або перечекати негоду.

Треба сказати, що мандри в тому часі, хоча й як приємні, були дуже невигідні й утяжливі. Туристичний рух у Галичині тоді ще мало був розвинений і, крім знаків на деревах,, які показували дорогу, та примітивних схоронищ — звичайних гуцульських „колиб", туристи нічого не мали. Тільки в Жаб'ю був „Чорнозірський двірок", розуміється, польський. Ніяких готелів не було й доводилося прохати добрих людей, щоб переночувати чи перебути негоду, — чи то священика, чи вчителя, чи лісничого, чи й простого гуцула. Так само було і з харчами — тільки хіба десь у гостинній священичій чи якій іншій інтеліґентській хаті можна було підживитися. Купити щось можна було хіба в жидівській коршмі — хліба, оселедця, яєць або якої підозрілої ковбаси, чи що та й то не в жидівські свята — тоді хоч з голоду здихай! Гуцули самі не мали хліба, то ж не могли його нам дати, хіба кукурудзяного ,малаю. Часом дістанеш де молока або гуслянки, спеціяльно робленого густого кислого молока, гуцульського йогурту.

Тож іноді доводилося йти, добре стягнувши живота. Та вже значно пізніше, за Польщі, Гуцульщина стала отвором для всіх, хто хотів її побачити.

До війни Гуцульщина дійсно була дошками від світу забита, майже не прохідна. Доріг і мостів майже не було. Єдиний можливий тоді шлях був з Косова до Жаб'я. А то треба було часто-густо їхати верхи конем, щоб перебрести потік, аби дістатися в гори.

І наші панотці здебільшого тільки таким способом могли дістатися до своїх парохіян, що жили десь високо в горах. Але війна протеребила дрімучі ліси, проклала дороги в дебрах і скалах, поставила мости на потоках, вистелила шлях в болотнистих місцях бельками — все це головно, щоб довезти тяжку артилерію. І таким чином зробила Гуцульщину доступною.

Можна було їхати не лише повозкою, але й автобусом, скрізь були вже якісь заїздні доми, готелі, більші чи менші харчівні чи ресторани, приватні крамнички або кооперативи, де можна було дістати все, що хочеш. Багато того було в українських руках. А тоді, коли ми мандрували, нічого подібного не було.

Отож перед 1-ою світовою війною та й якийсь час і після неї, коли хто хотів — перебути літо на Гуцульщині, то мусів везти з собою з міста всякі харчі — муку, цукор, каву, масло тощо, бо того добра ніде по цілій Гуцулії не дістанеш, очевидно, з винятком Косова, Кут і центрального Жаб'я (Жаб'є — це цілий комплекс сіл — Жаб'є Ільця, Жаб'є Зелене і т. д.), де вже були тоді дві путящі крамниці — одна українця Робака, а друга жидівська (забув, як той жид називався). Але тільки в центрі, де був осідок влади — суд, пошта, поліція тощо. А де-інде, навіть у Ворохті, поза коршмами, не було жадних крамниць, а в тих коршмах мало що й було, а в суботу і взагалі нічого не дістанеш.

Міщухи тоді ще не будували собі віль у Гуцульщині. Єдина вілля, яку ми тоді бачили на полонині в Чорногорі, була вілля відомого лікаря, д-ра Кобринського з Коломиї.

І мало хто з інтеліґенції вибирався десь у гори, хіба що до Жаб'я, або поблизької Криворівні. То вже пізніше почали наші люди проводити ферії в Карпатах, наймаючи хати в гуцулів. Крім д-ра Кобринського, один тільки М. Грушевський, що в 1906 році купив собі віллю в Криворівні від сина покійного дідича Пшибильського. Отже, коли хто вибирався на Гуцульщину, то мусів везти з собою цілу фіру всякого добра, а бідолашним туристам без гостинности місцевих інтеліґентів, а передусім духовенства, мандрівка по Гуцульщині була б у тих часах просто неможлива.

4. Як мандрувала галицька молодь

А все ж таки мандрівки відбувалися. Українська молодь — середньошкільна з старших кляс і студенти вищих шкіл щоліта цілими гуртами перетягали через Жаб'є, щоб дертися на Чорногору — Говерлю чи Попа Івана. І в своїх мандрівках вони завжди знаходили пристановище в хатах української інтеліґенції. Священики і вчителі, живучи в глибоких горах, відтяті яких ¾ року від світу, були раді хоч улітку побачити людей з міста, почути новини, погуторити, а то й перекинутися картами. Звичайно на стриху (горищі) були заздалегідь приготовані провізоричні ліжка на прийняття перелетних птахів.

(Продовження буде).

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

Семен Старіц
Делегат УККА до ООН.

ЮВІЛЕЙНА СЕСІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

(5)

Виходжу з опери. Зустрічаю решту нашої делеґації. Розповідають мені про українську демонстрацію проти совєтсько-російської імперіялістичної політики.

Уже за декілька днів перед початком цієї святкової сесії ООН, провідники цього міста, урядовці ООН та преса, намагались створити атмосферу миру і взаємної любови. Говорилось про те, що треба забути минулі сварки і образи, а запрацювати в згоді і в пошані один до одного. Мовляв, що було, то пройшло, заживімо спільно. Ось в такому настрою доброзичливе населення зібралось зустрічати делеґатів з усього світу. Вже за годину до відкриття сесії Генеральної Асамблеї, площа і вулиці перед і навколо Опери були вкриті масою цікавих, що хотіли побачити гостей, а особливо президента Айзенгавера. Десь перед третьою він мав проїжджати цим шляхом.

Ось саме в цей час, десь пів до третьої, над головами тих цікавих і перед очима тих делеґатів і всіх інших, що спішили до сесії, появились кличі, писані чорним по білому, по-англійськи:

„Воля Україні!"

„Молотов, іди за своїм „тьозкою" Гітлером!"

„Вільна Україна — гарантія миру!"

„Українці не потребують російського наглядача!" та інші.

Ці кличі і вся демонстрація, мабуть, не всім подобались, а особливо тим, що, стоючи з боку, обсипали наших демонстрантів брудними лайками, по-російськи. Поліції теж не подобалось, (може тому, що демонстранти зайшли далеко на забороненому місці) і в її окруженні демонстранти мусіли перейти на другу сторону вулиці.

Правда, на цьому демонстрація не втратила свого значення, а, навпаки, виграла, бо там на неї вже чекали телевізійні апарати та фотографи.

Яка ж приємність була для нас всіх, коли вже о шостій годині і п'ятнадцять хвилин ми сиділи перед телевізійним приймачем і дивились на ту демонстрацію — на знайомих людей і на, так дорогі для нас, кличі про волю України!

Пан Д., що приймав участь у демонстрації, а тепер сидить з нами і дивиться сам на себе на телевізійній ширмі, тримає клич „Воля Україні!" Зараз по його щоках скочуються сльози — він плаче. Його сльози може зрозуміти тільки українець. Він вже не з молодших: більше як пів століття він прожив на Україні. Не так давно він був війтом в одному селі на Західній Україні, а опісля змушений був тікати, покинувши все, що придбав за своє життя. Тепер він тримає клич „Воля Україні!" Крізь сльози він признається, що, дивлячись на демонстрацію, почуває себе щасливим, що хоч трохи прислужився своїй батьківщині.

Клич „Вільна Україна — гарантія миру!" тримає пані К. Телевізійний апарат зупинився на ній довше. Лагідне й симпатичне лице. Сміливий погляд. І пані К. прибула із України. Там вона виросла і виховала своїх дітей. Як не дорогий був їй її рідний край, як не привітний і теплий був її власний куток і власне господарство, вона не захотіла залишатись під чоботом загарбника і, втікши, опинилася аж на березі Тихого океану. Вона щаслива тут, бо живе вільно і в достатках, але згадка про рідний край в неї завжди викликає сльози. І вона щаслива зі своєї участи в демонстрації.

Телевізійний апарат показує всіх демонстрантів і всі їхні кличі. І все — і ті кличі, і люди, що носять їх, і товпа глядачів, і прапори різних держав, і делеґати — все те виглядає і величаво і трагічно.

Не можу не пригадати собі славнозвісну казку Андерсена про того короля і хлопця-кравця. Найкращі кравці шили вбрання тому королеві. А коли воно було готове — король був певний, що його вбрання є найкращим в світі. Вся його двірня і всі ті, кого він тільки не зустрічав, з рабською відданістю викрикували, яке то гарне вбрання має їхній король.

„Ніхто і ніде не має такого другого", вклоняючись, всі запевняли гордого короля.

І раптом пролунав голос хлопця-кравця:

„Гей, дивіться, — викрикнув він, — „король голий!"

І всі побачили, що їхній король насправді був без ніякого вбрання.

Це ж так було й з українською демонстрацією. Коли, здавалось, всі говорили про мир і волю людини і націй, зустрічаючи Молотова, як апостола тої волі, з боку пролунав хоч і не могутній, але сміливий український голос протесту. Ті демонстранти, як той хлопець-кравець, відкрили очі тій засліпленій сенсаціями багатотисячній товпі цікавих. Вони нагадали тим дипломатам світу, що Україна ще не вмерла, що вона ще бореться за свою волю й незалежність; вони показали, цілому світові, що, не зважаючи на довгі роки московського панування, Україна ще не склала зброї боротьби за свою незалежність. І всі ті, які бачили ту демонстрацію, так, як ті королівські піддані, побачили, що ту волю ще не всі мають, і що миру ще немає.

На другий день часопис „Сан Франсіско Екзамінер" помістив світлину цієї демонстрації, подавши прихильний коментар. Ця світлина є великого розміру і поміщена на сторінці разом із світлиною Генеральної Асамблеї, президента Айзенгавера, губернатора Каліфорнії і Молотова, в супроводі його багаточисленної охорони.

Це був перший успіх нашої делеґації.

Нашим завданням було також використати присутність дипломатів, преси світу для пропаґанди української визвольної справи. Великою допомогою в цій нашій роботі були листки News Release, які ми розсилали до делеґацій всіх країн та до часописів і пресових аґенцій. Першого дня ми розіслали листок під назвою **„Десять років тому назад і сьогодні"**. Цей листок говорить про те, що вже тоді, в час організації ООН (1945), делеґація УККА звертала увагу світових потуг на факт, що, не дивлячись нан те, що Україна має свою репрезентацію в ООН, вона, Україна, є в російсько-комуністичній неволі, а ті, що її репрезентували і репрезентують, не були і не є виразниками волі українського народу. Це твердження ми повторили й цим разом, запевнивши миролюбні потуги, що тільки боротьба проти російсько-большевицької колоніяльної політики і застосування принципів ООН в практичному житті, можуть ґарантувати волю людей і націй, і збережуть людство від рабства.

Другий листок називався **„Ми ж казали"**. Починається цей листок так: „Ми знову тут. „Ми — означає делеґати Українського Конґресового Комітету Америки, національної організації, що репрезентує біля півтора мільйона американців українського походження..." Далі зазначається, що як ми говорили тоді, десять років тому, так ми говоримо й тепер, що Україна, як нація, має всі права бути членом ООН, але кремлівські диктатори, що репрезентують тепер Україну, не мають на це мандату українського народу. Як тоді, так і тепер, українська делеґація заявляє що, по суті, існує дві України: справжня Україна, країна 45-ти мільйонів українців, миролюбива нація, духова частина Заходу і його цивілізації. Ця Україна жахливо пригнічена Москвою. Ця Україна не репрезентована в ООН, як також і в інших світових організаціях. Друга Україна, що має паперову назву УРСР та є колоніяльним твором Москви, репрезентована вірними Москві комуністами. Ці фальшиві репрезентанти мали бути розкриті вже тоді, десять років тому. Не місце їм в ООН і сьогодні.

Цей листок закінчується твердженням, що ще не пізно проголосити Світову Декларацію Незалежности, яка дала б надію багатьом націям, поневоленим Москвою, що їхню боротьбу за незалежність підтримує вільний світ.

Третій листок, який делеґація розповсюдила на третій день сесії, коли говорив Молотов, називається **„Ті, що не мали б бути тут — є тут, а тих, що мали б бути тут — немає"**. Хоч заголовок цього листка звучить далеко не політературному, але змістом він є поважним документом: в ньому розглядається леґальне право совєтської делеґації. Український Конґресовий Комітет Америки має підстави гордитись з того, що він є, мабуть, першим, що порушує питання леґальности совєтської делеґації в ООН.

(Продовження буде).

Читайте „Свободу"!

Роман Долинський

ВСІ ДОРОГИ ВЕДУТЬ НА „СОЮЗІВКУ"

Всі ми, члени української громади в ЗДА, старша іміграція й новоприбулі, вже на початках відчували потребу якоїсь власної української оселі, в якій серед свого середовища можна б провести вакації. Коли УНСоюз, опісля ще й деякі інші організації, закупили оселі, мабуть всі ми поставились до цієї справи з більшим чи меншим сумнівом. Чи пощастить загосподарити ці оселі, чи витримають вони конкуренцію сусідніх американських та й українських осель, переважно приватних, в яких ціна за відпочинок були відносно менші. До того ж, всі вони розташовані переважно в одній, північно-західній частині нюйоркського стейту. Гориста й лісиста околиця, з лагідним кліматом та доброю погодою в літні місяці, є чи не найкращим місцем відпочинку в нюйоркській метрополії. До того Союзівка, оселя УНСоюзу, нагадує нам, українцям, улюблені всіми нами Карпати, лиш в трохи зменшеному маштабі.

Маю замір описати Союзівку та придатність її для відпочинку не з метою прихвалити її чи викликати конкуренцію з іншими відпочинковими оселями, бо в цьому немає потреби, а ще менше потребує цього Союзівка. Всі наші оселі живуть в добросусідських відносинах, взаємно себе відвідують, усвідомивши собі загально-українське завдання в цьому напрямку. Зрештою, вже тепер видно, що всіх відпочинкових осель замало, якщо весь наш загал зрозумів би значення літнього відпочинку по цілорічній праці в обставинах американського темпа. Мабуть сьогодні вже кожний зрозумів, що далеко вигідніше і краще калькулюється відпочинок за 40-50 дол. в тиждень на всьому готовому у відповідно та спеціяльно до того достосованій оселі, чим „скитання" по закинених „бонгалах", з яких люди вертаються переважно втомлені та ще з більш вимотаними нервами.

Отже, постає проблема поширення вже існуючих відпочинкових осель в будучому. Вже так склалось, що кожна оселя має свій, специфічний континґент відпочиваючих. Зокрема, оселі Пласту, та СУМА мають характер таборово-виховний, хоча не бракує там певної кількости дорослих. Натомість Союзівка має континґент дорослих відпочиваючих, хоча й тут не бракує дітей, які відпочивають разом з родичами.

Як згадано, Союзівка розташована в одному з найкращих місць гористої околиці. Понад 300 акрів гористого та лісистого простору, місцями цілковито дикого, дбайливо достосованого для відпочинку та аматорів „лазити та дряпатись" по горах. Не належу вже до молодих, проте кілька разів зробив прогулянку по околиці, що справді нагадують Карпати в зменшеному виді. Прочищені та позначені стежки ведуть до „каменя Довбуша", на „Маківку", — „Лисоню" та мальовничого водоспаду. Не знаю, чи довголітня приспана туга за рідними околицями, чи вдало дібрані назви на Союзівці — а може одне й друге — витворюють враження, що людина якимось чудом попала в рідні сторони. Навіть новонабутий будинок з окремим басейном, названий „Києвом", справді нагадує терен нашої столиці.

Добре розташовані будинки, відновлені та пристосовані до потреб і вигод відпочиваючих, витворили прикмети правдивої санаторії. Всі будинки розташовані в тіні дерев, що дає постійну прохолоду, навіть в найбільш гарячі дні. Кімнати урядженi дуже вигідно, з усіми необхідними для відпочиваючого вигодами в готелевому стилі. Вікна передбачливо закриті сітками, хоча комарів ледве тут більше, чим в Ню Йорку. Кожного відпочиваючого управа забезпечує двома накривалами. Для новика, головно з Ню Йорку, це виглядає смішним, однак першого ж ранку він міняє свою думку. Чисте, свіже повітря заставляє кожного користати з накривал. Розуміється, що для кожного нюйоркчанина така ніч і сон є незбутою мрією серед літа.

Чи не найбільшою атракцією для всіх є басейн до танім словом техніки. Покупання, устаткуваний за остійна фільтрація води і дезинфекція хльором, забезпечують кожного доброю купіллю. Сам басейн розташований в дуже доброму та відповідному місці. Як показує практика, кожен вдоволяється купіллю в любу пору дня чи вечора.

З надзвичайним смаком уряджена їдальня, в якій харч задовольнить навіть найбільш вибагливого. Харч різноманітний, свіжий, здоровий та цілком вистачаючий. Сам вигляд модерної кухні збуджує вже апетит у відпочиваючих. Добре зорганізована обслуга (переважно з молодих студентів) та уважне ставлення до відпочиваючих, витворюють ресторацiйний стиль доброго ґатунку.

На добрій висоті стоїть на Союзівці розвагова ділянка. Щосуботи влаштовується якась імпреза з виступами наших визначних артистів або показується добрі фільми. Розуміється, що імпрези бувають більш або менш удачні. Хочу зазначити, що дуже удачним був виступ відомої оперової співачки п-ні Ганни Шерей, яка направду дала насолоду всім своїм відповідно дібраним репертуаром та добрим виконанням при фортепіяновому акомпаніяменті п-ні Лесі Вахняник-Куриленко.

Треба відмітити надзвичайно позитивне явище: Союзівка провадиться в українському стилі, й це видно на кожному кроці. Вдалим потягненням була організація курсів українознавства на Союзівці для американської молоді українського походження. Це дало свій позитивний вислід, бо саме тут без скрупулів ця молодь вправляється, маючи великі конверсаційні нагоди. Характерне явище, що коли в суспільно-громадському життю ще є деяка різниця між старою й новою іміграціями, — тут, на Союзівці, вона цілковито зникає. Всі відпочиваючі творять справді одну національну родину, пов'язану одною ідеєю. В цьому може заслуга саме старої іміграції, яка зросла й виховалась тут і своїм позитивним, американським підходом до життьових справ вносить рівновагу духа, абсорбуючи в той же час пристрасть та непримиримість, що так наглядно властиві нашому громадсько-політичному життю. Згадана категорія людей говорить тут поправною українською мовою.

Даючи цей короткий опис Союзівки, треба додати, що ведеться вона доброю господарською рукою. Адміністрація Союзівки, зокрема її господар, Екзекутива УНСоюзу, до усвідомили, що вони господарять народними грішми. Відома річ, що в Америці кожне нове підприємство потребує вкладу капіталу, а кожний вклад є завжди певним ризиком. З другого боку, таке підприємство, як Союзівка, потребувало досить великого вкладу, щоб із запущеного мастку зробити відпочинкову оселю. Таке ризико легко робить приватний підприємець, проте не легко його зробити суспільно-громадській організації. Треба цілком об'єктивно признати, що екзекутива УНСоюзу з цим нелегким завданням справилась знаменито. Сьогодні Союзівка, це добре загосподарована відпочинкова оселя, з належними та порівнюючe дешевими вигодами, і конкурує вже сьогодні з навколишніми приватними оселями американського готелевого типу, що існують вже десятки років. Одначе не ходить тут про т. зв. „бизнесову" конкуренцію, бо від неї Екзекутива УНСоюзу відмовилась на самому початку; Це й є саме той позитивний принцип, на якому побудована Союзівка, як українська відпочинкова оселя. Бо ж 40-60 дол. за тиждень перебування на всьому готовому, це є та ціна, нижчу якої ледве чи можна найти в околиці, приймаючи під увагу безумовні вигоди, якість та рівень. Це є властиво та ціна, яку пересічно кожний працюючий одержує в виді т. зв. вакаційних грошей. Той відносно невеликий дохід, що його має Союзівка за сезон, вкладається в дальше покращання відпочинкових умов, зрештою це видно на кожному кроці. Безперечно, що не все на Союзівці є ідеальне і є певні недоліки, які управа старається ліквідувати, бо з респектом прислуховується до зауваг своїх гостей та старається полагодити з місця всякі дрібні жалі. Кожного дня ви побачите керівника Оселі чи його заступника у всіх кутах розлогої посілости, що не минуть вас запитатися, як вам поводиться та чи ви всім задоволені. В кожну суботу в цій самій функції ви побачите голову УНСоюзу п. Дмитра Галичина, який для цієї цілі приїжджає кожного „вікенда". В розмові зі мною голова УНСоюзу сказав:

— Якщоб ми дали оголошення в американських часописах про відкриття Союзівки для всіх, ми заповнили б оселю вщерть на весь сезон.

Це суща правда. Якось ненароком у себе на праці (велика торговельна фірма) ми, за американським звичаєм, запитували один одного, хто як й де думає перевести вакації. Коли мої співробітники довідались, що я їду в гористу околицю Кетскил та що перебування там коштує тижнево 45 дол., наперебій почали ангажуватись, чи не можна й їм туди поїхати. Бо справді таких умов відпочинку за 45 чи 50 долярів ви ніде не знайдете. Це тому, що — як сказав голова УНСоюзу — „ми на самому початку подумали Союзівку як відпочинкову оселю виключно для українців, в першу чергу для членів УНСоюзу, без зиску. Калькулюється лише такий дохід, який потрібний для вкладу на покращання, евентуальне розширення Союзівки". — Ця засада УНСоюзу заслуговує на безумовне признання нашим громадянством.

Справді, як голосять рекламні гасла в „Свободі": — всі дороги ведуть на Союзівку! Зрештою, не дивно, бо географічне положення Союзівки таке, що, будучи в горах Кетскил, ви кожною дорогою попадете на ту оселю.

Але у внутріцньому житті „Союзівка" поставила змістовний девіз: — „Нема то як на Союзівці!". Знаючи в основному відпочинкові спроможності метрополії, після двохтижневого перебування на Союзівці стверджую, що цей девіз виправдає себе під кожним оглядом: моральним, матеріяльним, кліматичним, — специфічно українським та під всяким іншим, і переконав би у цьому навіть найбільш скептичного критика.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Закінчення шкільного року у Вечірній Школі Українознавства.

Без голосної реклями відбулося закінчення шкільного року у Вечірній Школі Українознавства у Ню Йорку, дня 18 червня ц. р., але лишило незатерте враження, що не був це виступ — обчислений на зовнішній ефект, а тільки мала частина того муравлиного труду, що його протягом року віддають і вчителі і учні школи для закріплення національної свідомости та збільшення знання про Україну у молодого покоління нашої іміграції.

Програму відкрив директор школи д-р М. Рабій, вітаючи приявних, а поміж ними в першу чергу господарів приміщення, де школа відбуває навчання, п. протоігумена Когута й о. ігумена Засійбіду, ЧСВВ, та Голову Шкільної Ради УКК д-ра В. Калину.

У вступній промові д-р Рабій подав факти, що найкраще говорили самі за себе:

Школа мала в останньому році сім відділів у Ню Йорку (п'ять кляс середнього типу та дві вищого) і філію у Бруклині із трьома відділами. Школу відвідувало у Ню Йорку 139 і в Бруклині 22 учні, отже разом 161. Наука відбувалася у різних відділах по три, два, а у вищих відділах по одному разові у тиждень.

Найвища кляса відбула у дні 4 червня матуральний іспит у приявності представника Українського Вільного Університету проф. д-ра М. Шлемкевича та представника Шкільної Ради, д-ра В. Калини. У склад матуральної комісії входили: дир. д-р М. Рабій, д-р В. Вишиваний, проф. В. Січинський та проф. Л. Кузьма.

Іспит склало 17 кандидатів:

Із визначним поступом: Орест Вілоус, Іриней Гарасим'як, Уляна Кебало, Тетяна Рабій, Василь Тершаковець.

Із дуже добрим поступом: Абрам'юк, Нестор Базарко, Олег Коверко, Євген Лащик, Володар Лисько, Марта Салик, Володимир Сапетух, Юрій Шуран, Ярема Шуран.

З добрим поступом: Роман Граб, Марта Жовнір, Віра Косановська.

У продовженні програми закінчення року учениця 5-ої кляси Світлана Луцька дякувала батькам та учителям в імені учнів, що, не зважаючи на труднощі, вчили їх українознавства. У своїй добре обдуманій та опрацьованій промові вона влучно підчеркнула, що українська школа це тривкий зв'язок із Рідним Краєм, що його наша молодь на іміграції вміє належно цінити, та обіцяла, що на майбутнє учні з охотою будуть пізнавати й любити далеку Батьківщину.

У перших точках можна було із приємністю ствердити, що на лавках Школи Українознавства виростають молоді таланти, майбутні мистці живого слова, музики, танцю. Про це говорили переконливо рецитації Христі Варагури — із четвертої кляси, „Подяка" Р. Завадовича, та вірші Тараса Шевченка „Іржавець" — Оксани Макаревич із шостої кляси і „Розрита могила" Роми Шуган, теж із шостої кляси. Мистецький народний танець Христі Вартко та виконання творів Шуберта на фортепіяні Любка Крушельницького, справді виходили понад рівень, передбачений для їх віку.

Аскольд Гайвас та Орест Черник (6-а кляса) вміло підчеркнули у веселому діялогу різницю психіки та підходу до життя у двох хлопців, що один із них ходить в Українську Школу, а другий бавиться на вулиці „ганами" та читає „комікси".

На закінчення цієї скромної, але зі смаком дібраної програми, говорив О. Протоігумен ЧСВВ Когут та Голова Шкільної Ради д-р В. Калина, що заохочували молодь і надалі вивчати українознавство, звертаючи увагу на справді жертвенний труд учителів, що вчать переважно попри свою заробіткову працю.

Слід згадати, що не була це одинока імпреза Школи Українознавства у цьому році. Поодинокі кляси, а то й ціла школа відзначували важніші релігійна свята та національні річниці. Не проходили теж учні безуважно попри недолю своїх товаришів-однолітків: Школа була включена у різдвяну збірку „Діти-дітям"; учні школи складали датки на удержання української школи в Німеччині.

Без великої реклями працює Школа Українознавства у Ню Йорку вже шостий рік, а її дотеперішні успіхи повинні понукувати все більше число батьків вписувати туди своїх дітей у майбутньому шкільному році.

Приявна

● Гільдія Нюйоркських Часописів, яка заповіла, що буде старатись, щоб „Ню Йорк Таймс" прийняв назад до праці журналіста Мелвіна Барнета, який відмовився зізнавати перед сенатською комісією, покликавшись на 5-ий додаток до конституції, пояснює, що Барнет не був комуністом впродовж останніх 13 років. Крім того, заявляє Гільдія в договорі між працівниками „Ню Йорк Таймсу" і видавцем цього часопису не сказано, що вільно позбавляти праці кожного, хто хоче скористати з законного права, яке дає американська конституція з її додатками. „Ню Йорк Таймс" льояльно друкує всі подробиці неприємної для цього великого часопису справи.

Д-р Ростислав Сочинський

ДИТЯЧІ НЕДУГИ ДОРОСЛИХ

Доросла людина, схопивши кір, свинку чи іншу дитячу недугу, почуває себе не раз у смішному, незручному положенні, яке може перемінитися у мізерний і нещасливий стан, коли це, здавалося б, тривіальне недомагання виявляється затяжним і доскульним терпінням.

Дитячі заразні недуги трапляються не тільки у дитячому віці. Навпаки — лікарський досвід показав, що у дорослих вони далеко грізніші, більше злобні й затяжні, чим у дітей. Ми дещо знаємо про ці хвороби, коли вони нападають дітей. Вміємо подекуди й без лікаря їх розпізнавати. Мало того; ми маємо у запасі десятки домашніх засобів на облегшення дитячого терпіння. Одначе наші інформації про небезпеки й комплікації дитячих недуг у дорослих дуже недостатні.

Постараємось у коротких словах їх доповнити.

Свинка.

Це дуже розповсюджена недуга серед дітей. Одначе не кожна дитина хворує на свинку. Багато ж дорослих переходять цю дитячу недугу.

Коли дитині напухають привушні залози, деформуючи її обличчя до вигляду поросяти (звідки ж назва), лікар цим не турбується, знаючи, що ця недуга швидко мине, і мабуть вже ніколи більше в житті не повториться. Інша справа з дорослими. Недуга може заторкнути не тільки привушні, але й інші залози: статеві, щитову, а навіть пришлункову залозу (черевоспинницю), викликуючи болі у шлунку.

Одна з неприємних, підступних рис свинки, це факт, що інколи ані одна залоза не побільшується і нерозпізнана недуга проходить у формі простуди чи легкої грипи і, здавалося б, вже минає, коли несподівано наново звалює хворого з ніг, післяхворобною комплікацією.

Такі комплікації зокрема грізні для дорослих. У старших юнаків і чоловіків може постати орхіт (запалення ядер), що може частинно знищити статеті залози і довести до безплідности. Менінгіт (запалення мозкових оболонок) — це інша комплікація свинки. Свинковий менінгіт не смертельний, але зате дуже болючий і може залишити по собі переходову а то й постійну глухоту.

Деякі новіші експерименти дають надію, що гама-глобуліна, яку виготовляють з крови та яка помагає в інших недугах, буде послабляти перебіг свинки і подекуди запобігати комплікаціям. Тим часом поручається усім дорослим, що ніколи не переходили цієї недуги, триматись осторонь від хворих на свинку.

Кір

Це найбільше заразлива недуга, із відомих людям. З десяти дітей — дев'ять майже завжди переходять кір, задержуючи відпорність на ціле життя. З того виходить, що приблизно 10% дорослого населення цієї відпорности не мають і можуть заразитися кором. Небезпека кору для дітей і дорослих — це його комплікації: запалення легенів, внутрішнього вуха, тощо. Для охорони проти кору вживають також гама-глобуліну, що дає захисні імунітет, або ж послаблює прояви недуги і майже завжди запобігає комплікаціям. Цей лік ефективний тільки тоді, коли його вспорскувати не пізніше як у перших семи днях після зараження. Коли доросла людина була в контакті з хворою на кір особою, а сама кору не переходила, повинна негайно звернутись до свого лікаря, щоб завчасу одержати охорону перед можливим захворуванням і комплікаціями.

Червонуха

Цю недугу (звану також красухою, німецьким або трьох-денним кором) легко сплутати з правдивим кором. Вона проявляється висипкою, низькою горячкою і почуванням нездужання. Червонуху вважали ще до недавна непоказним недомаганням, поки один австралійський лікар не помітив, що жінки, які проходили цю недугу у перших трьох місяцях вагітности, дили немовлята з ушкодженими очима, вухами, мозком і серцем. Останні повідомлення з визначних американських шпиталів стверджують, що ця недуга наражує приблизно 25% немовлят, яких матері переходять її у першому триместрі вагітности. Один приступ хвороби залишає відпорність здебільша на ціле життя. Тому, що досі нема охорони проти червонухи, найкраще для жінок було б мати цю недугу замолоду, щоб уникнути евентуальної пізнішої трагедії під час родів. Щоб провести це в життя, треба було б змінити сьогоднішні санітарні закони, які не дозволяють на штучне зараження.

Вітряна Віспа.

Ця неповажна, хоч немила у дітей недуга, може перемінитись у дорослих в правдиву „кару Божу". З незнаних причин, вітряна віспа розповсюджена серед дітей значно менше, як давніше. Знов же дорослі западають на неї все частіше. Одна з ознак недуги — це прикра, свербляча висипка по цілому тілі, що може тривати від одного до кількох тижнів. Комплікації включають запалення легенів, нирок, чи інші поважні хворобові стани.

Найгірша риса вітряної віспи в дорослих — це велика можливість дістати оперізуючий лишай (Herpes zoster, shingles), остру запальну недугу нервових корінців, що проявляється дуже болючою висипкою на шкірі. Недавно винайдено ензим протамід, що здебільша приносить полегшу хворим на цей лишай.

На саму ж вітряну віспу нема ані охорони, ані знаного ліку. Тому дорослі, які не мали її замолоду, повинні уникати контакту з хворими дітьми.

Шкарлятина.

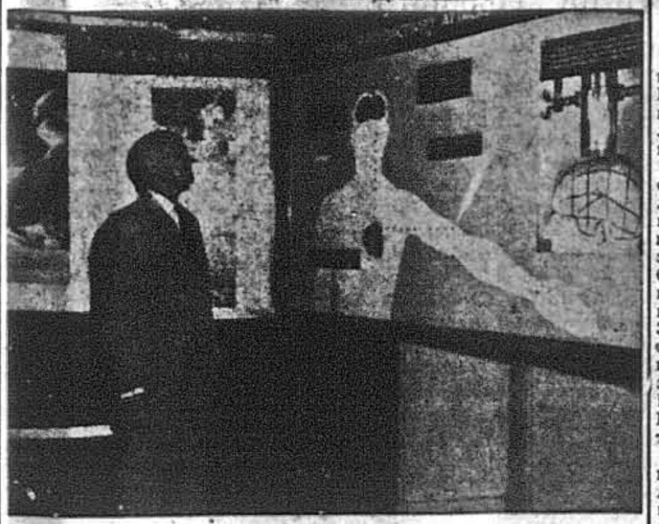
Шкарлятина — це стрептококова інфекція, яка характерною висипкою відрізняється від стрептококового запалення горла, чи інших інфекцій викликаних цими ж бактеріями. Шкарлятина напастує дорослих частіше, чим би по-хомусь могло здаватися. Вона може бути дуже поважна в кожному віці, але, на щастя, можна її сьогодні успішно побороювати новітніми ліками — анти-біотиками. Пеніціліна, наприклад, хоч не вплинає на шкірну висипку, може з місця затримати перебіг недуги, а що найважливіше: запобігти комплікаціям, з яких найгірша — ревматична гарячка (гострий ревматизм), що може повторятися в житті знов і знов. Ушкоджуючи серцеві клапани, гострий ревматизм калічить людей і легко може знищити життя.

Великі дози аспірини та інших саліцилевих препаратів, чи цілком модерні ліки (кортизон, ACTH) можуть облегшити болючі симптоми, іноді навіть вратувати життя, але рідко коли дають постійне вилікування. Щоб уникнути цієї комплікації — незвичайно важливо, при перших вже познаках шкарлятини, застосувувати своєчасне лікування.

Коклюш

Ця недуга найбільш грізна у дітей до другого року життя. Тому треба перевести щеплення вже завчасу (звичайно у шостому місяці життя). Для дорослих коклюш на загал не грізний, хоч симптоми звичайно бувають тяжкі а перебіг недуги довший, і на легенях можуть також залишитися певні постійні зміни. Лікування — симптоматичне.

ВИСТАВКА „АТОМИ ДЛЯ МИРУ"

Сенатор Александер Смит, оглядає виставку „Атоми для миру", влаштовану у приміщенних Конгресової Бібліотеки у Вашингтоні. Ця виставка запляннована як мандрівна і вона буде показувана по різних містах Південної Америки.

Посмертна Згадка

В суботу, дня 2-го липня, відправлено панахиду в пам'ять п. Петра Волянника. Панахиду відправлено в Українській католицькій церкві св. Арх. Михаїла в Ню Гейвен, Конектикат.

Петро Волянник народився в селі Здвижень в Галичині 4-го липня 1892 в селянській родині. Дитячі роки перебув дома, навчаючись у рідній школі. Стан заробітку в той час в Галичині був дуже малий і батьки Петра прощалися з ним в день його виїзду до Америки в році 1911. Залишаючи своїх братів і сестер, виїхав цей молодий юнак, щоб своїм батькам допомогти заробітками в Америці. Приїхавши тут, поселився в Ню Гейвен, бо в той час були вже тут люди з його села.

Ще перед першою світовою війною було видно, що життя в Америці багато краще, як в рідному краю. Самітний хлопчина зачав думати про свою будучність. В році 1913 одружився з Анна Вурлачок з с. Лукавець й обоє разом почали своє життя далеко від рідної землі.

В Ню Гейвені Петро Волянник відкрив свою власну торгівлю, м'ясарню. Довгі роки разом з жінкою провадив у своїх склепі. Покійний належав до тих піонерів, що без великого шуму й особистої користи вкладали все своє життя в розбудову нашого життя в Ню Гейвені.

До УНС вступив Петро незадовго по приїзді до Америки, і від того дня почав цікавитись роботою УНС. Перший раз в 1938 його обрано делегатом на XVIX Конвенцію в Клівленд, Огайо. В наступнім році був вибраний предсідником місцевого 370 Відділу. Чотирнадцять років був Петро Волянник предсідником того Відділу і багато причинився до його розвою.

Для своєї церкви Петро Волянник вложив багато праці як парафіянин і урядник. Рівночасно брав активну участь в других організаціях, що існують на терені Ню Гейвену.

В березні 1954, перед місячними зборами, Петро Волянник заявив, що хоче передати свій уряд молодим членам товариства, бо сам не почувається здорово. Не дивлячись на це, члени ще обрали його делегатом на наступну конвенцію. Але минув тиждень і він несподівано, дня 26-го березня упокоївся в Бозі. Залишив у смутку дружину Анну, двох синів і невісток та одного брата.

Ню Гейвенська громада втратила щирого і доброго працівника.

Вічна йому пам'ять. В. Г.

Henry Fonda
in
"MR. ROBERTS"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, ІЛЛ. — Отсим повідомляється членів В-ва св. Миколая, 106 відд., що в неділю, 24-го липня, о год. 12 вполудне, при 841 N. Western Ave., відбудуться піврічні збори братства. Всі члени відділу повинні явитися. — В. Магас, предс.; Г. Дацків, секр. М. Попіль, кас.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Відділ 288 Б-во св. о. Димитрія, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 24-го липня, зараз по Службі Божій в церковній залі. Контрольна комісія зласть звіт за півріч. Ще залишилося багато дивіденд - чеків, просимо забрати. Довгуючих членів проситься вирівняти свій довг. — В. Копчук, предс.; В. Загтовський, кас.; Д. Мушастий, секр.

ТАРЗАН, ч. 3501. Зближається.

Тарзан встав в тишині ночі і мовчазно підповз до паркана.

Всередині при тремтливім вогнику дрімав самотний вартовий.

Тарзан, немов кіт, підкрався до сплячого вартового... був тихіший від ледве чутного араба!